

MEER AMBITIE DAN GELD VOOR NATUUR

EHS houdt geen rekening met waterhuishouding

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) moet de kwaliteit en de hoeveelheid natuur in Nederland aanzienlijk verbeteren. In 2018 moet het aanleggen van de EHS gereed zijn. Het aantal verworven hectares natuurgebied ligt op schema, de kwaliteitsverbetering niet. Eén van de oorzaken is dat bij het afbakenen van de grenzen van natuurgebieden geen of nauwelijks rekening wordt gehouden met de waterhuishouding. Dat is één van de conclusies die het Milieu- en Natuurplanbureau trekt in de jaarlijkse Natuurbalans, die begin deze maand werd gepresenteerd. Een andere belangrijke conclusie is dat er veel (inter)nationale ambitie bestaat om de natuur te herstellen, maar dat jaarlijks slechts een tiende van de benodigde investeringen beschikbaar komt.

De (inter)nationale ambities voor natuur en landschap en de beschikbare middelen zijn niet in evenwicht. Jaarlijks is naar schatting 200 miljoen euro nodig voor natuurbeleid, maar het kabinet en provincies stellen slechts 20 miljoen euro beschikbaar. Maar het gaat niet alleen om financiële middelen. Door de beperkte ruimte in Nederland zijn ook planologische duidelijkheid en bestuurlijke wilskracht essentieel om de natuur- en landschapsdoelen te realiseren. De voortgaande decentralisatie van het natuur- en landschapsbeleid legt een zware last op de schouders van provincies.

Met de realisatie van de Ecologische

Hoofdstructuur is 15 jaar geleden begonnen. De EHS moet ertoe leiden dat meer grote aaneengesloten natuurgebieden ontstaan. Hier en daar worden de eerste resultaten zichtbaar. In het rivierengebied profiteren vissoorten al van een verbeterde waterkwaliteit, maar ook van de uitbreiding van meer natuurlijk landschap. Ook zijn belangrijke stappen gezet in het ruimtelijk en het milieubeleid. Het gaat daarbij echter vooral om afspraken op papier. Zo is bij de aanpak van de verdroging sinds 2000 nauwelijks voortgang geboekt. Als de EHS volledig is gerealiseerd (728.500 ha in 2018), bestaat ruim de helft ervan uit grote eenheden

natuur. Voorbeelden zijn de duinen, de Veluwe en de uiterwaarden van de grote rivieren. In diverse gebieden zijn nog wel inspanningen nodig om de beoogde natuurkwaliteit te realiseren. Het gaat dan vooral om het saneren van landbouwgebieden. Naast de grote eenheden zal de EHS voor ruim 20 procent bestaan uit kleinere natuurgebieden. Ook die gebieden kunnen als grote eenheid natuur fungeren, maar dan moet de ruimtelijke samenhang worden vergroot. In sommige situaties kan dat door de verbindingen tussen de natuurgebieden te verbeteren. In andere gevallen zijn zwaardere maatregelen nodig, zoals aanpassing van de waterhuishouding. Ook kan volgens het Milieu- en Natuurplanbureau worden overwogen de grenzen van de EHS op basis van het hydrologische systeem aan te passen.

De kwaliteit van de Nationale Landschappen staat onder druk door de verstedelijking, aanleg van nog meer infrastructuur en de schaalvergroting en intensivering in de landbouw. De Nota Ruimte biedt op dit punt nauwelijks bescherming. Plannen om strengere regels op te stellen, zijn vooralsnog niet te verwachten. Bovendien stelt het Rijk veel minder geld beschikbaar dan de 200 miljoen euro die naar schatting jaarlijks nodig is.

Om het gat tussen benodigde en beschikbare middelen te dichten, zoeken zowel Rijk als de provincies naar nieuwe financieringsbronnen. Die zoektocht wordt echter bemoeilijkt door de Europese mededingingsregels. Een veel genoemde oplossing voor het genereren van geld voor natuur en landschap is de zogeheten 'rood voor groen'-financiering. Deze vorm van financiering is echter tot nu toe nauwelijks van de grond gekomen. ☛

De inrichting van een natuurgebied hangt vaak nauw samen met het herstel van de oorspronkelijke waterhuishoudkundige situatie: het stopzetten van versnelde afvoer van grondwater naar oppervlaktewater. Deze foto is gemaakt in de Brevenen in het dal van de Hunze. De sloot in dit natuurgebied kent een opgezet peil en een flauw talud, wat leidt tot een grote verscheidenheid aan hydrologische uitgangssituaties voor natuurontwikkeling.

Themanummer over proceswater

Het eerstvolgende themanummer staat in het teken van proceswater en komt op 25 november uit. Als u hieraan een bijdrage wilt leveren, neem dan bijtijds contact op met de redactie. Artikelen kunnen ingeleverd worden tot 11 november, tenzij het om (semi-)wetenschappelijke bijdragen gaat. Deze dienen uiterlijk 28 oktober binnen te zijn, voorzien van kwalitatief goed illustratiemateriaal (bij digitale beelden hoge resolutie aanhouden en het normale fotoformaat).